

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	Бакалавр	Форма навчання	денна/заочна	Навчальний рік/семестр	2024-2025 II/3
-----------------------------	-----------------	-----------------------	---------------------	-------------------------------	-----------------------

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Дидактика та соціологія виховання
Кафедра	Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти
Освітня програма	013 Початкова освіта
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/практичні/семінарські/лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни: обов'язкова Кількість кредитів: 4 Лекції: 30 Семінарські/практичні заняття: 18 Лабораторні заняття: Самостійна робота: 72 Вид контролю: екзамен
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Орос І. І. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти orosz.ildiko@kmf.org.ua Поллої К.Д., доктор філософії, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти e-mail: pallay.katalin@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Історія та теорія педагогіки, Загальна психологія, Вікова та педагогічна психологія, Загальні основи педагогіки та вступ до педагогічної майстерності
Анотація дисципліни, мета, завдання та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, загальні та фахові компетентності, основна тематика дисципліни	<i>Анотація</i> Нові тенденції розвитку освіти України поставили перед вищою школою ряд важливих завдань і зумовили певні зміни в організації та змісті праці вчителя, пошуки новітніх технологій навчання, що у свою чергу висуває нові вимоги до фахової підготовки вчителів. Курс має чітку професійну спрямованість і покликаний забезпечити високий теоретичний рівень знань студентів з основ дидактики. Навчальна дисципліна «Дидактика та соціологія виховання» охоплює систему знань щодо процесу навчання та освіти у закладах загальної середньої освіти. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує підготовку студентів до професійної діяльності, сприяє формуванню професійних

умінь та навичок, необхідних для ефективної педагогічної діяльності. Дидактичні основи сучасної педагогіки є теоретичною базою для подальшого оволодіння методами пізнання, логікою освітнього процесу, досвідом інноваційної педагогічної діяльності. Предметом дидактики та соціології виховання є пізнання змісту освіти; методи й засоби навчання; організаційні форми навчання; виховна роль суспільства в процесі навчання; педагогічні умови, що сприяють ефективній навчально-пізнавальній діяльності учнів.

Мета дисципліни

«Дидактика та соціологія виховання» полягає у формуванні знань студентів про навчання, обробку інформації у сучасному інформаційному та суспільному просторі сутність та особливості організації освітнього процесу (методи, форми, прийоми) в умовах початкової та загальноосвітньої школи.

Забезпечити майбутніх учителів початкових та загальноосвітніх шкіл знаннями теоретично обґрунтованих і практично перевірених шляхів і методів навчання та виховання на уроках, а також вплив уточнення у суспільстві.

Компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі педагогічної освіти в професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів початкового навчання, педагогічної роботи та вирізняється нез'ясованістю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання

	й розвитку здобувачів початкової освіти. СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій. СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної. СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу. СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами. Програмні результати навчання: ПР-02 Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах. ПР-07 Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання. ПР-09 Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи. ПР-10 Використовувати в освітній практиці різні прийоми формуального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами. ПР-11 Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності. ПР-12 Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування. ПР-14 Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.
--	--

ПР-16 Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

Основні теми дисципліни:

Тема 1. Система цілей освіти. Поняття мети та завдань освіти. Класифікація та вибір мети навчання. Перехід у процесі навчання загальної мети в конкретну. Вплив суспільних цінностей та потреб на вибір мети навчання. Вплив знань про учнів на вибір мети навчання. Вплив відомостей, які стосуються учнів та навчального процесу на формування мети навчання.

Тема 2. Зміст освіти. Принципи і правила навчання. Фактори, що зумовлюють зміст освіти. Теорії організації змісту освіти. Вимоги до формування змісту освіти в сучасній школі. Диференційований підхід до вибору змісту освіти.

Тема 3. Планування навчального процесу. Навчальні плани і програми. Поняття та класифікація навчальних програм. Педагогічна програма – перспективне планування. Індивідуальні плани роботи педагога. Навчальний план, тематичне планування, конспект уроку. Стандарти освіти. Основні джерела змісту освіти: навчальний план, навчальні програми. Принципи вибору змісту освіти у навчальних планах.

Тема 4. Навчальний процес. Загальна характеристика та зміст навчального процесу. Процес розвитку мотивації та освоєння навичок навчання. Стимулювання процесу навчання.

Тема 5. Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів. Оцінка і самооцінка якості результатів навчального процесу. Контроль і керівництво навчально-пізнавальною діяльністю. Діяльність учителя і учня у різних видах навчання.

Тема 6. Організаційні рамки та форми навчального процесу. Організація навчальної діяльності учнів на уроці. Індивідуальна, групова форми організації навчальної діяльності учнів.

Тема 7. Основні вимоги до уроку. Урок, як основна форма організації навчання. Загальні вимоги до уроку (структура, типи тощо). Нетрадиційні організаційні форми навчання.

Тема 8-9. Поняття про методи навчання та їх класифікацію. Основні методи: лекція, пояснення, розповідь, виступи студентів, обговорення, дебати, наочні методи, загальні методи навчання (практичне навчання, цільове, групове), симуляції, ігри та дидактичні ігри, навчальний контракт, екскурсії, домашня робота тощо. Вибір і поєднання методів навчання. Засоби та

			умови навчання. Ефективність засобів навчання в залежності від вірного їх вибору. Тема 10. Діагностика навчання. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю. Сутність, функції, види, предмет контролю: зовнішній та внутрішній. Процес контролю за навчальною діяльністю учнів. Методи перевірки знань. Критерії оцінювання. Основні вимоги до тестування. Оцінка, самооцінка. Тема 11. Школа і держава. Система освіти та школи. Теорії. Структура закладів освіти та правозахисту. Багаторівнева система. Школа та господарська діяльність. Тема 12. Планування та фінансування освіти. Суспільний поділ в школі. Культура і школа. Держава і школа. Методи впливу держави на школу та обмеження державного впливу. Структура освіти України та її фінансування. Тема 13. Сім'я. Сім'я як суспільна спільнота її структура, роль та забезпеченість. Роль сім'ї в соціалізації. Вади в соціалізації. Сім'я та школа. Колектив, місце та роль членів колективу. Навчання в колективі. Навчання в колективі: “прихована програма”. Тема 14. Вплив нових комунікаційних технологій на соціалізацію молоді. Медіа. Поняття, роль та види комунікації. Розвиток засобів теле- і радіомовлення. Масова комунікація, її зміст, роль, структура та вплив на людей. Тема 15. Політична соціалізація, елітна освіта та демократичне виховання. Військова служба. Армія як соціальна організація. Боротьба як соціальна необхідність. Національна та професійна (наймана) армія. Роль армії у суспільстві. Армія як простір для соціалізації.
Критерії контролю та оцінювання результатів навчання			
Семестрові завдання	Бали	Критерії оцінювання	
Підготовка семінарської роботи - Розробка навчального плану; - Створення конспектів уроків для різних типів занять; - Характеристика школи; - Підготовка звіту про відвідування родини учня	25	- Дотримання термінів виконання завдань; - повний обсяг їх виконання; - ступінь самостійності виконання завдань; - дотримання академічної доброчесності; - інноваційний характер та оригінальність запропонованих рішень;	

Презентація	10	• творчий підхід у виконанні завдань; • рівень викладання роботи та її загальне оформлення
Контрольна робота	25	
Екзамен	40	

Навчальні досягнення студентів із дисципліни: *«Дидактика та соціологія виховання»* оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принципи поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
64–74	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Система оцінювання аудиторної роботи. Поточне оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти виконується за допомогою процедури об'єктивного контролю – усні відповіді на практичних заняттях, реферативні повідомлення, участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття, тестування, практичні завдання тощо (25 балів).

Система оцінювання самостійної роботи. Результат самостійної роботи здобувачів вищої освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми, під час індивідуальних та групових консультацій тощо (10 балів).

Контрольна робота із дисципліни *«Дидактика та соціологія виховання»* проводиться 1 раз на семестр, і включає проведення контрольних заходів за всіма темами змістового модуля у формі тестування (письмове або за допомогою комп'ютерних програм) (25 балів).

До екзамену допускаються студенти, які відвідували лекційні та практичні заняття, опрацювали рекомендований мінімум навчальних завдань, прозвітували про самостійну роботу, накопили 60 балів протягом одного семестру.

Важливою передумовою допуску до іспиту є відпрацювання пропущених лекційних занять. Контроль проводиться, як правило, шляхом письмового виконання індивідуальних завдань із подальшою перевіркою їх викладачем та оголошення оцінки.

Вивчення курсу передбачає приєднання кожного студента до навчального середовища Google Classroom.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Дидактика та соціологія виховання» застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- методи письмового контролю: модульна контрольна робота;
- методи самоконтролю: самооцінка, самоаналіз.

Для студентів заочної форми навчання передбачені години консультацій, а також постійний контакт через Classroom курсу.

Вид семестрового контролю: екзамен.

Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо) Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)	<i>Політика щодо академічної доброчесності.</i> Усі види письмових робіт перевіряються на наявність плагіату і є такими, що виконані при наявності не менше 80% оригінальності авторського тексту. Списування під час виконання письмових контрольних видів робіт заборонено. Користуватися мобільними пристроями під час проведення різних видів контролю успішності, дозволяється лише з дозволу викладача. <u>Положення про академічну доброчесність в ЗУІ</u> <u>Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗУІ</u> Методичне забезпечення • підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, наукові періодичні видання; • плани-конспекти лекцій, практичних занять; – індивідуальні семестрові завдання та методичні рекомендації для самостійної роботи студентів; • мультимедійні презентації до навчальних занять; • навчальні відеофільми, відеофрагменти практичних, виховних заходів в освітніх закладах.
Рекомендовані джерела (основна та допоміжна література), електронні інформаційні ресурси	<i>Нормативно-правова база (Закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, листи Міністерства освіти і науки України)</i> Основна література: 1. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Либідь, 2005. 252 с. 2. Фіцула М.М. Педагогіка. Навч. посібник. – К.: Академія, 2009. – 560 с. 3. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. – К., 2007. – 608 с.

4. Кузьмінський А. І. Педагогіка: навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2003. 418 с.
5. Кузьмінський А.І., Омеляненко С.В. Технологія і техніка шкільного уроку: навчальний посібник Київ: Знання, 2010. 335 с.
6. Кузьмінський А.І., Омеляненко С.В. Педагогіка у запитаннях і відповідях/ 2006.
7. Кузьмінський А. І., Вовк Л. П., Омеляненко В. Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. - К.: Знання-Прес, 2003.
8. .Зайченко І.В. Педагогіка. – Київ, 2008. – 528 с.
9. Малафійк І.В. Дидактика: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 398с.
10. Чайка В.М. Основи дидактики: Навчальний посібник. Реком. МОНмолодьспорт України як навч. пос. для студ. ВНЗ.К.: Академвидав, 2011. 45.
11. Лавриченко Н.М. Педагогіка соціалізації: Європейські абрисы. 2000
12. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Словник-довідник. Рівне: РДГУ, 2003.
13. Хоружа Л.Л. Соціологія виховання: навч.-метод.посіб./Л.Л.Хоружа.- К.:Київськ.ун-т імені Бориса Грінченка,2010.-124 с.
14. Katona András, Ládi László, Victor András (2005): Tanuljunk, de hogyan!?, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, p.279.
15. Veszprémi László (2000): Didaktika, APC-Stúdió.
16. Bábosik István – Torgyik Judit szerk.(2007): Pedagógusmesterség az Európai Unióban, Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, p.330.
17. Balázs Sándor szerk. (2000): A pedagógiai kommunikációs képességek fejlesztésének elméleti és gyakorlati problémái, Szöveggyűjtemény, főiskolai jegyzet, Budapest, OKKER Kiadó, p.241.
18. Falus Iván szerk. (2003): Didaktika (Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz), Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
19. Kozma Tamás (1999): Bevezetés a nevelésszociológiába. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, p.424.
20. Pusztai, Gabriella, ed. (2020): *Nevelésszociológia : Elméletek, közösségek, kontextusok*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
21. Falus Iván – Szűcs Ida (2022): *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Інформаційні ресурси

22. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), зі змінами 2019 р. Про вищу освіту <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
23. Державний стандарт початкової освіти (2018 р.) / Державний стандарт початкової освіти : затв. постановою Кабінету

	Міністрів України від 21.02.2018 № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/prozatverdzhennyaderzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti 24. Концепція «Нова українська школа» (2016 р.) / Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf. 25. . http://www.mon.gov.ua/ - офіційний сайт Міністерства освіти та науки України. 26. http://www.ccf.kiev.ua/ - соціальна освіта в Україні (організація семінарів, тренінгів, дистанційна освіта у галузі соціальної педагогіки) 27. http://edu.ukrsat.com/ - для вчителів – методичні розробки, навчальні програми, для учнів – бібліотеки, реферати, олімпіади, адреси шкіл Києва та України 28. http://www.edu-ua.net - освітня українська мережа. Міністерство освіти, Інститут змісту і методів навчання, перелік серверів установ 29. http://www.osvita.org – Освітньо-консультативний центр «Освіта»
--	---